

Literatura catalana del segle XX I

Codi: 100679

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501801 Estudis de Català i Espanyol	FB	1	1
2501902 Estudis d'Anglès i Català	FB	1	1

Professor/a de contacte

Nom: Víctor Martínez Gil

Correu electrònic: victor.martinez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Josep Sanz Datzira

Prerequisits

L'assignatura no té fixat cap prerequisit.

Objectius

Curs propedèutic. Panorama introductori dels moviments literaris catalans al llarg del segle XX i del seu reflex en els moviments culturals actuals. L'objectiu formatiu de l'assignatura és que l'estudiant sàpiga contextualitzar els grans moviments i corrents de la literatura catalana del segle XX en relació amb les tradicions literàries universals. Així mateix, l'estudiant s'ha de familiaritzar amb la bibliografia fonamental del període i amb les estratègies de lectura que li permetin elaborar un discurs crític.

Competències

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar críticament la literatura catalana en relació amb les circumstàncies històriques en les quals s'inscriu.
- Aplicar conceptes, recursos i mètodes d'anàlisi literària a la literatura catalana tenint en compte el marc de la periodització de la història literària occidental.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Elaborar estudis de caràcter històric sobre la tradició literària catalana i anàlisis interpretatives sobre les tendències, els gèneres i els autors de la literatura catalana.
- Interpretar els textos literaris en profunditat des de bases filològiques (estilístiques, lingüístiques, etc.) i comparatives.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Valorar de manera argumentada i rigorosa les tendències principals i els autors i les obres més representatius de la literatura catalana.

Estudis d'Anglès i Català

- Analitzar críticament la literatura catalana en relació amb les circumstàncies històriques en les quals s'inscriu.
- Aplicar conceptes, recursos i mètodes d'anàlisi literària a la literatura catalana tenint en compte el marc de la periodització de la història literària occidental.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Elaborar estudis de caràcter històric sobre la tradició literària catalana i anàlisis interpretatives sobre les tendències, els gèneres i els autors de la literatura catalana.
- Interpretar els textos literaris en profunditat des de bases filològiques (estilístiques, lingüístiques, etc.) i comparatives.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Valorar de manera argumentada i rigorosa les tendències principals i els autors i les obres més representatius de la literatura catalana.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les eines informàtiques i saber consultar les fonts documentals específiques.
2. Comentar textos literaris, aplicant els instruments adquirits, atenent el context històric i sociocultural.
3. Construir un text escrit amb correcció gramatical i lèxica.
4. Construir un text oral amb correcció gramatical i lèxica.
5. Descriure el context històric de la literatura catalana contemporània i relacionar obres literàries amb el seu context històric i cultural.
6. Dominar l'expressió oral i escrita en llengua catalana.
7. Elaborar textos crítics sobre les tendències principals i els autors i les obres més representatius de la literatura catalana contemporània, i redactar assaigs originals, amb domini de la bibliografia pertinent, sobre autors i obres del període contemporani.
8. Exposar els coneixements sobre la història, l'art o altres moviments culturals.
9. Identificar els elements clau de la tradició cultural occidental a partir del segle XIX fins a l'actualitat.
10. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.

11. Identificar les relacions de la literatura amb la història, l'art o altres moviments culturals.
12. Interpretar críticament obres literàries tenint en compte les relacions entre els diferents àmbits de la literatura i la relació de la literatura amb les àrees humanes, artístiques i socials.
13. Interpretar la tradició cultural occidental a partir del segle XIX i fins a l'actualitat, i reconèixer en un text contemporani els trets de la tradició occidental.
14. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per fer-ne l'anàlisi crítica.
15. Mantenir una actitud de respecte cap a les opinions, valors, comportaments i pràctiques dels altres.
16. Potenciar la capacitat de lectura, interpretació i anàlisi crítica de textos literaris i lingüístics.
17. Realitzar treballs escrits i presentacions orals efectives i adaptades al registre adequat.
18. Reconèixer textos literaris des de bases filològiques i comparatistes, aplicar-les als textos de la literatura catalana contemporània i redactar anàlisis de la llengua literària de textos catalans contemporanis.
19. Redactar assaigs històrics i interpretatius sobre la tradició literària catalana contemporània, i exposar i argumentar visions de conjunt sobre fenòmens de la literatura catalana contemporània.
20. Utilitzar la informació d'acord amb l'ètica científica.

Continguts

1. Els conceptes de període i de moviment literari
 - 1.1. Aproximacions teòriques a la història literària
 - 1.2. Els moviments de la literatura catalana contemporània en les històries literàries
2. Aparició i desenvolupament del Modernisme
 - 2.1. Les definicions del moviment
 - 2.2. El Modernisme i el camp literari català contemporani
 - 2.3. Diversitat estètica i ideològica
3. Aparició i desenvolupament del Noucentisme
 - 3.1. Les definicions del moviment
 - 3.2. Les polítiques de traduccions
4. Les avantguardes
 - 4.1. Definició d'avantguarda literària
 - 4.2. Les avantguardes catalanes
 - 4.3. Les avantguardes i els períodes literaris
5. Els moviments literaris d'entreguerres (anys 20 i 30)
 - 5.1. La pluralitat de moviments
 - 5.2. Idees literàries i grups d'autors
6. Guerra, postguerra i exili
 - 6.1. Circumstàncies històriques i moviments literaris
 - 6.2. Idees literàries i grups d'autors
7. El sistema literari català durant el Realisme Històric
8. Postmodernitat i postmodernisme

- 8.1. Definicions del període postmodern
- 8.2. El debat de les generacions en la literatura catalana
- 8.3. Tendències literàries i mercat cultural
- 8.4. Postmodernitat i literatura del segle XXI

Metodologia

L'assignatura es distribueix en sessions teòriques i seminaris de lectura que poden ser d'aula inversa. Les sessions teòriques tenen un caràcter panoràmic i contextualitzador i van acompanyades del comentari de textos crítics i teòrics. Les sessions dedicades a la lectura preparen l'alumnat per a les exposicions orals. Les tutories s'apliquen al seguiment dels treballs escrits.

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual, on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i de les pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per al seguiment adequat de l'assignatura. En cas de canvi de modalitat docent per raons sanitàries, el professorat informarà dels canvis que es produiran en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Discussió de textos teòrics, crítics i literaris	29	1,16	2, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20
Exposició del professor dels punts del programa i contextualització de les lectures	15,5	0,62	2, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20
Tipus: Supervisades			
Exposició oral de les lectures de textos teòrics i crítics	13	0,52	2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20
Tutories. Supervisió d'exercicis i treballs	10	0,4	2, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 20
Tipus: Autònomes			
Estudi	35	1,4	1, 9, 11, 12
Recerca en fonts i recursos documentals	15	0,6	1, 9, 11, 13, 20
Redacció col·lectiva de treball escrit sobre textos teòrics, crítics i literaris	25	1	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Avaluació

Activitats

Dos exercicis-qüestionari, al mig i al final del curs, sobre aspectes teòrics de la matèria: 10 %

Participació adequada en les activitats (comentaris, exposicions): 10 %

Presentació oral sobre un article teòric dels proposats a la bibliografia: 20 %

Prova final escrita sobre els continguts treballats: 40 %

Treball en grup sobre la relació dels moviments literaris catalans amb els moviments internacionals (literaris però també culturals i artístics en general): 20 %

En el moment de realització de cada activitat avaluativa s'informarà (per Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

La nota final de l'avaluació és la mitjana de les notes de les activitats (0 per a les activitats no realitzades). Per poder aprovar l'assignatura s'ha d'obtenir una nota mínima global de 5. L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. Si es produeixen diverses irregularitats en els actes, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, les activitats i la participació es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

Recuperació

Per fer la recuperació cal haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals no ha de ser inferior a dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

La recuperació només es podrà fer si la nota global se situa entre 3,5 i 4,9. La recuperació es farà amb una prova final i en queda exclòs el treball en grup. La nota màxima de recuperació serà un 5.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dos exercicis-qüestionari sobre aspectes teòrics de la matèria	10%	1	0,04	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Participació adequada en les activitats	10%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 20
Presentació oral sobre un article teòric dels proposats a la bibliografia	20 %	1	0,04	1, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 20
Prova final escrita sobre els continguts treballats	40 %	1,5	0,06	2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20
Treball en grup sobre la relació dels moviments literaris catalans amb els moviments internacionals	20 %	2,5	0,1	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Bibliografia

1. Estudis teòrics

Bourdieu, Pierre, *Las reglas del arte. Génesis y estructura del campo literario*, Barcelona: Anagrama, 2010.

Even-Zohar, Itamar, *Polisistemas de cultura*, 2007

https://www.tau.ac.il/~itamarez/works/papers/trabajos/polisistemas_de_cultura2007.pdf. Obres en diverses llengües: <https://www.tau.ac.il/~itamarez/ez-publications.htm> i en català: <https://www.tau.ac.il/~itamarez/works/papers/trabajos/index.html>

Gutiérrez Carbajo, Francisco, *Movimientos y épocas literarias*, Madrid: UNED, 2002.

Jameson, Fredric, *El Posmodernismo o la lógica cultural del capitalismo avanzado*, Barcelona [etc.]: Paidós, 2002.

Lyotard, Jean-François, *La condició postmoderna. Informe sobre el saber*, Barcelona: Angle, 2004.

Taylor, Victor E.; Winquist, Charles E., *Enciclopedia del posmodernismo*, Madrid: Síntesis, 2002.

Wellek, René; Warren, Austin, *Teoría literaria*, Madrid: Gredos, 2009 [1953¹].

2. Història de la literatura catalana

Diversos Autors, *Història de la literatura catalana*, 4 vol., Barcelona: Edicions 62 / Orbis, 1984.

Bordons, Glòria; Subirana, Jaume (ed.), *Literatura catalana contemporània*, Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta / Proa, 1999.

Bou, Enric (dir.), *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*, Barcelona: Edicions 62, 2000.

Bou, Enric (dir.), *Panorama crític de la literatura catalana. Segle XX*, vol. V i VI, Barcelona: Vicens Vives, 2010 i 2009.

Broch, Àlex (dir.), *Diccionari de la literatura catalana*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2008.

Carbó, Ferran; Simbor, Vicent, *Literatura catalana del siglo XX*, Madrid: Síntesis, 2005.

Castellanos, Jordi (ed.), *Guia de literatura catalana contemporània*, Barcelona: Edicions 62, 1973.

Castellanos, Jordi & Marrugat, Jordi (dir.), *Història de la literatura catalana. Literatura contemporània II. Modernisme. Noucentisme. Avantguardes*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana / Barcino / Ajuntament de Barcelona, 2020.

Castellanos, Jordi & Marrugat, Jordi (dir.), *Història de la literatura catalana. Literatura contemporània III. Del 1922 al 1959*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana / Barcino / Ajuntament de Barcelona, 2021.

Fuster, Joan, *Literatura catalana contemporània*, Barcelona: Curial, 1972.

Malé, Jordi, *Història de les històries de la literatura catalana*, EDIUOC, PID_00167451: <http://openaccess.uoc.edu/webapps/>

Massot i Muntaner, Josep, «La historia de la literatura catalana als Països Catalans», dins *Escriptors i erudits contemporanis*, Barcelona: PAM, 1996, p. 273-281.

Molas, Joaquim (dir.), *Història de la literatura catalana. Partmoderna*, vols. VIII, IX, X i XI, Barcelona: Ariel, 1986-1988.

Molas, Joaquim, «Sobre la periodització en les històries generals de la literatura catalana», dins *Sobre la construcció de la literatura catalana*, Palma: Lleonard Muntaner, 2010, p. 73-93.

Romero Muñoz, Carlos, «Breve historia de las historias de la literatura catalana», *Rassegna iberistica*, núm. 17, setembre 1983, p.3-34.

3. Moviments literaris catalans (segles XX-XXI)

Modernisme i Noucentisme

Diversos Autors, «El Modernisme. Un entusiasme», *Serra d'Or*, núm. 135, desembre 1970:
http://www.cervantesvirtual.com/portales/serra_dor/obra-visor/any-xii-num-135-desembre-1970/html/

Castellanos, Jordi, «Modernisme i Noucentisme», *L'Avenç*, núm. 25, març 1980, p. 26-51.

Castellanos, Jordi, «El Noucentisme: ideologia i estètica», dins Aulet, Jaume (dir.), *El Noucentisme. Cicle de conferències fet a la Institució cultural del CIC de Terrassa curs 1984/85*, Barcelona: PAM, 1987, p. 19-39.

Castellanos, Jordi, *El Modernisme. Selecció de textos*, Barcelona: Les Naus d'Empúries, 1988.

Castellanos, Jordi, «Modernitat, Modernisme i la invenció de la història de la literatura catalana», dins Panyella, Ramon (ed.), *Concepcions i discursos sobre la modernitat en la literatura catalana dels segles XIX i XX*, Lleida: GELCC / Punctum, 2010, p. 223-245.

Marfany, Joan Lluís, «Modernisme i noucentisme, amb algunes consideracions sobre el concepte de moviment cultural», *Els Marges*, núm. 26, 1982, p. 31-42:
<https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/108221>

Marfany, Joan Lluís, *Aspectes del Modernisme*, Barcelona: Curial, 1984.

Molas, Joaquim, «Segona història del Modernisme», dins Garcia i Espuche, Albert (dir.), *El Modernisme*, Barcelona: Olimpíada Cultura / Lunweg, vol. I, 1990, p. 27-31.

Murgades, Josep, «Assaig de revisió del noucentisme», *Els Marges*, núm. 7, 1976, p. 35-53:
<https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/98702>

Panyella, Vinyet, *Cronologia del Noucentisme (Una eina)*, Barcelona: PAM, 1996.

Peran, Martí (dir.), *El Noucentisme. Un projecte de modernitat*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.

Vallcorba, Jaume, *Noucentisme, mediterraneisme i classicisme*, Barcelona: Quaderns Crema, 1994.

Avantguardes i moviments d'entreguerres

Diversos Autors, «Les avantguardes a Catalunya (1914-1936)», *L'Avenç*, núm. 19, setembre 1979, p. 17-48.

Diversos Autors, *Els anys vint en els Països Catalans (Noucentisme / Avantguarda)*, Barcelona: PAM, 1997.

Diversos Autors, *Avantguardes a Catalunya 1906-1939*, Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya / Olimpíada Cultural Barcelona'92, DL 1992.

Malé, Jordi, *Les idees literàries al període d'entreguerres. Antologia de textos*, Lleida: Pagès, 2011.

Malé, Jordi; Borràs, Laura (ed.), *Poètiques catalanes del segle XX*, Barcelona: UOC, 2008.

Molas, Joaquim, *La literatura d'avantguarda (1916-1938)*, Barcelona: Antoni Bosch, 1983.

Guerra, postguerra i exili

Diversos Autors, *Literatura de la guerra civil. Memòria i ficció*, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2002.

Campillo, Maria (ed.), *Llegir l'exili*, Barcelona: L'Avenç, 2011.

Guillamon, Julià, *El dia revolt. Literatura catalana de l'exili*, Barcelona: Empúries, 2008.

Molas, Joaquim, *La literatura de postguerra*, Barcelona: Dalmau, 1966.

Samsó, Joan, *La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública (1929-1951)*, 2 vol., Barcelona: PAM, 1994.

Vall, Xavier, *L'existencialisme en la literatura catalana durant el franquisme*, *Catalonia*, núm. 7, 2010:
<https://crimic-sorbonne.fr/img/pdf/vall.pdf>

Realisme històric

Castellet, Josep M.; Molas, Joaquim, *Poesia catalana del segle XX*, Barcelona: Edicions 62, 1963.

Vallverdú, Marta, «El Realisme Històric. L'agitació cultural dels anys seixanta», *L'Avenç*, núm. 385, novembre 2012, p. 28-43.

Postmodernitat i postmodernisme

Broch, Àlex, *Literatura catalana dels anys setanta*, Barcelona: Edicions 62, 1980.

Broch, Àlex, *Literatura catalana dels anys vuitanta*, Barcelona: Edicions 62, 1991.

Guillamon, Julià, *La ciutat interrompuda*, Barcelona: Anagrama, 2019 [2001¹].

Marrugat, Jordi, «L'escriptor català i la societat postfranquista. Models de relació de l'escriptor català amb la seva societat des de la fi del franquisme fins als nostres dies», I i II, *Revista de Catalunya*, núm. 234, 2007, p. 9-41 i núm. 235, 2008, p. 9-32.

Marrugat, Jordi, *Aspectes de la poesia catalana de la postmodernitat*, Barcelona: PAM, 2013, esp. p. 13-93.

Martínez-Gil, Víctor, «El lloc de la literatura en la societat postmoderna», dins Culla i Clarà, Joan B. (dir.), *Història Política, Societat i Cultura dels Països Catalans*, vol. XII. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1999: p. 314-323.

Martínez-Gil, Víctor, «Els escriptors com a intel·lectuals postmoderns», dins Panyella, Ramon; Marrugat, Jordi (ed.), *L'escriptor i la seva imatge. Contribució a la història dels intel·lectuals en la literatura catalana contemporània*, Barcelona: L'Avenç, 2006, p. 299-322.

Muntaner, Maria, et al. (ed.), *Poètiques de ruptura*, Palma: Lleonard Muntaner, 2008.

Orja, Joan, *Fahrenheit 212. Una aproximació a la literatura catalana recent*, Barcelona: La Magrana, 1989.

Pi de Cabanyes, Oriol; Graells, Guillem-Jordi, *La generació literària dels 70. 25 escriptors nascuts entre 1939-1949*, Barcelona: Institució de les Lletres Catalanes, 2004 [1971¹].

Rourera, Jordi, «Del nyap il·legible a la novel·la execrable. La "polèmica Carner" i altres manifestacions antinoucentistes dels Imparables», *Els Marges*, núm. 81, 2007, p. 107-20:
<https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/142110>

Webgrafia

Traces. Bases de dades de llengua i literatura catalanes: <http://traces.uab.cat/>

lletra. La literatura catalana a Internet-UOC: <https://lletra.uoc.edu/>

Associació d'escriptors en llengua catalana: <https://www.escriptors.cat/autors>

Es proposaran obres literàries breus per ser llegides durant el curs.

Programari